

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

6.1 การศึกษาการเลี้ยงโคนมของเกษตรกร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งสิ้น 164 ฟาร์ม เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเกษตรกรและข้อมูลฟาร์ม

6.1.1 เจ้าของฟาร์มเป็นเพศชาย 80 เปอร์เซ็นต์ เพศหญิง 20 เปอร์เซ็นต์ อายุเฉลี่ย 46.19 ± 9.08 ปี ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด 64.47 เปอร์เซ็นต์

6.1.2 เกษตรกรมีรายได้ รายได้เฉลี่ย 38,939.85 บาท/เดือน รายจ่ายเฉลี่ย $23,482.01 \pm 14,724.50$ บาท/ มีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 3.79 ± 1.57 คน

6.1.3 เกษตรกรมีพื้นที่ทั้งหมดเฉลี่ย 18.52 ± 17.52 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่โรงเรือนเฉลี่ย 1.44 ± 0.64 ไร่ และพื้นที่แปลงหญ้าเฉลี่ย 13.99 ± 12.36 ไร่

6.1.4 ประชากรโคนมมีเปอร์เซ็นต์สายเลือดของโคโฮลสไตน์ฟรีเชียน เฉลี่ย 89.56 เปอร์เซ็นต์

6.1.5 เกษตรกรในแต่ละฟาร์มมีจำนวนโคนมทั้งหมด โครีดนม โคนมแห้ง โคนมท้อง โคนมและลูกโคเพศเมียเฉลี่ย 26.18 ± 15.05 , 11.37 ± 6.39 , 2.51 ± 2.41 , 3.50 ± 2.87 , 7.76 ± 5.25 และ $2.44 \pm$ ตัว/ฟาร์ม ตามลำดับ

6.1.6 ร้อยละของโคระยะต่างๆ จากโคทั้งหมดในฟาร์มคือ โครีดนม 41.23 เปอร์เซ็นต์ โคนมแห้ง 9.10 เปอร์เซ็นต์ โคนมท้อง 12.68 เปอร์เซ็นต์ 28.14 เปอร์เซ็นต์ และลูกโคเพศเมีย 8.85 เปอร์เซ็นต์

6.2 สมรรถภาพการผลิตและการสืบพันธุ์ของประชากรโคนมในจังหวัดเชียงใหม่

6.2.1 วันให้นมของโคนมที่ศึกษาเฉลี่ย 318.99 ± 37.89 วัน ซึ่งปัจจัยจากระยะให้นมเปอร์เซ็นต์สายเลือดโคโฮลสไตน์ฟรีเชียน และอายุโคไม่ทำให้โคมีวันให้นมแตกต่างกัน

6.2.2 ผลผลิตน้ำนมของโคนมที่ศึกษาเฉลี่ย $4,743.35 \pm 984.14$ กิโลกรัม ซึ่งผลผลิตน้ำนมในระยะให้นมที่ 3 สูงที่สุด ($5,072.77 \pm 1,051.82$ กิโลกรัม) และผลผลิตน้ำนมในระยะให้นมที่ 6 ต่ำที่สุด ($4,466.64 \pm 711.54$ กิโลกรัม) โคที่มีอายุ 4 ปี มีผลผลิตน้ำนมสูงที่สุด ($5,017.50 \pm 1,047.76$ กิโลกรัม) และผลผลิตน้ำนมของโคอายุมากกว่า 8 ปี ต่ำที่สุด ($4,531.60 \pm 898.22$ กิโลกรัม) โดยปัจจัยจากเปอร์เซ็นต์สายเลือดโคโฮลสไตน์ฟรีเซียนไม่ทำให้โคมีผลผลิตน้ำนมแตกต่างกัน

6.2.3 อายุเมื่อคลอดลูกตัวแรกของโคนมที่ศึกษาเฉลี่ย 2.54 ปี มีค่าเฉลี่ยวันให้นม ผลผลิตน้ำนม วันท้องว่าง ระยะห่างของการให้ลูก และ จำนวนครั้งในการผสมติด เท่ากับ 318.68 วัน, 4,772.04 กิโลกรัม, 114.72 วัน, 394.74 วัน และ 1.78 ครั้ง ตามลำดับ

6.2.4 ค่าเฉลี่ยของระยะห่างของการให้ลูกทั้ง 6 ตัว เท่ากับ 394.31 ± 44.67 วัน ระยะห่างของการให้ลูกตัวที่ 2-3 และ 5-6 ยาวนานที่สุด (401.45 ± 55.29 และ 393.15 ± 43.96 วัน ตามลำดับ) เมื่อเปรียบเทียบระยะห่างของการให้ลูกของโคระหว่างเปอร์เซ็นต์สายเลือดโคโฮลสไตน์ฟรีเซียนทั้ง 6 กลุ่มพบว่าไม่แตกต่างกันในทางสถิติ ($P > 0.05$) และทำการเปรียบเทียบระยะห่างของการให้ลูกระหว่างอายุโคทั้ง 8 กลุ่มอายุพบว่าไม่แตกต่างกันในทางสถิติ ($P > 0.05$)

6.2.5 วันท้องว่างของโคนมที่ศึกษาเฉลี่ย 114.19 ± 44.12 วัน วันท้องว่างหลังการให้ลูกตัวที่ 2 นานที่สุด (125.98 ± 61.66 วัน) วันท้องว่างหลังการให้ลูกตัวที่ 6 น้อยที่สุด (104.47 ± 37.18 วัน) ซึ่งปัจจัยจาก เปอร์เซ็นต์สายเลือดโคโฮลสไตน์ฟรีเซียน และอายุโคไม่ทำให้โคมีวันท้องว่างแตกต่างกัน

6.2.6 คะแนนสภาพร่างกายของโคนมที่ศึกษา มีค่าเฉลี่ย 3.54 ± 0.42 ซึ่งโคอายุ 2 ปี มีคะแนนสภาพร่างกายมากที่สุด (3.59 ± 0.45 คะแนน) และโคที่มีอายุ 8 และมากกว่า 8 ปี มีคะแนนสภาพร่างกายมากที่สุด (3.42 ± 0.47 และ 3.42 ± 0.40 คะแนน ตามลำดับ) ซึ่งปัจจัยจากระยะให้นม และเปอร์เซ็นต์สายเลือดโคโฮลสไตน์ฟรีเซียน ไม่ทำให้โคมีคะแนนสภาพร่างกายแตกต่างกัน

6.2.7 โคนมที่ศึกษามีจำนวนครั้งในการผสมติดเฉลี่ย 1.80 ± 1.07 ครั้ง การผสมลูกตัวที่ 2 และ 3 มีจำนวนครั้งในการผสมมากที่สุด (1.84 ± 1.27 และ 1.84 ± 1.20 ครั้ง ตามลำดับ) การผสมลูกตัวที่ 1 มีจำนวนครั้งในการผสมน้อยที่สุด (1.53 ± 0.99 ครั้ง) ซึ่งปัจจัยจากเปอร์เซ็นต์สายเลือดโคโฮลสไตน์ฟรีเซียน และอายุโคไม่ทำให้โคมีจำนวนครั้งในการผสมติดแตกต่างกัน

6.3 การประมาณค่าพารามิเตอร์ทางพันธุกรรม

6.3.1 อัตราพันธุกรรมของระยะให้นม ปริมาณน้ำนม วันท้องว่าง ระยะห่างของการให้ลูก จำนวนครั้งในการผสมติด และคะแนนสภาพร่างกาย เท่ากับ 0.293, 0.387, 0.019, 0.015, 0.017 และ 0.094 ตามลำดับ

6.3.2 ลักษณะ วันให้นม ผลผลิตน้ำนม ระยะห่างของการให้ลูก วันท้องว่าง และจำนวนครั้งในการผสมติด มีความสัมพันธ์กันทั้งทางพันธุกรรมและลักษณะปรากฏเป็นบวก ลักษณะคะแนนสภาพร่างกายมีสหสัมพันธ์ทางพันธุกรรมเป็นลบกับลักษณะวันให้นม ผลผลิตน้ำนม ระยะห่างของการให้ลูก และจำนวนครั้งในการผสมติด (ไม่มีสหสัมพันธ์กับวันท้องว่าง) และลักษณะคะแนนสภาพร่างกายไม่มีสหสัมพันธ์ของลักษณะปรากฏกับลักษณะวันให้นม ระยะห่างของการให้ลูก วันท้องว่าง และจำนวนครั้งในการผสมติด (มีสหสัมพันธ์เป็นลบกับผลผลิตน้ำนม)

6.4 ระยะห่างของการให้ลูกที่เหมาะสมเพื่อสมรรถภาพการผลิตและการสืบพันธุ์

6.4.1 ระยะห่างของการให้ลูก 351-380 วัน ส่งผลให้ค่าเฉลี่ยของวันให้นมมีค่าใกล้เคียง 305 วันมากที่สุด

6.4.2 ระยะห่างของการให้ลูก 461-530 วัน ส่งผลให้โคได้ปริมาณผลผลิตน้ำนมมากที่สุด

6.4.3 ระยะห่างของการให้ลูกที่เป็นผลเนื่องมาจากวันท้องว่างน้อยกว่า 110 วัน คือระยะห่างของการให้ลูก 331-400 วัน

6.4.4 ระยะห่างของการให้ลูกที่เป็นผลเนื่องมาจากจำนวนครั้งในการผสมติดไม่เกิน 1.8 ครั้ง คือ ระยะห่างของการให้ลูก 331-410 วัน

6.4.5 ระยะห่างของการให้ลูกที่ส่งผลให้ได้ผลผลิตน้ำนมมากที่สุด โดยที่มีวันให้นมใกล้เคียง 305 วัน วันท้องว่างไม่เกิน 110 วัน และจำนวนครั้งการผสมติดไม่เกิน 1.8 ครั้ง คือ ระยะห่างของการให้ลูก 395 ± 44 วัน

ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัย

1. เกษตรกรควรเพิ่มสัดส่วนโครีดนมต่อโคทั้งหมดภายในฟาร์มให้มากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ เพื่อเพิ่มรายได้ และลดรายจ่ายจากโคที่ไม่ให้ผลผลิตภายในฟาร์ม
2. เกษตรกรควรจัดการให้โคมีอายุเมื่อคลอดลูกตัวแรก 2 ปี เนื่องจากมีสมรรถภาพการผลิตและการสืบพันธุ์ไม่ต่างจากโคที่มีอายุเมื่อคลอดลูกตัวแรกามากกว่า
3. เกษตรกรควรมีการควบคุมระดับสายเลือดโคโฮลสไตน์ฟรีเซียนไม่ให้สูงเกิน 87.5 เปอร์เซ็นต์ เนื่องจากอาจให้มีการจัดการเลี้ยงดูยาก แต่ให้ผลผลิตน้ำนมไม่ต่างจากระดับสายเลือดอื่น
4. เกษตรกรควรคัดทิ้งโคที่มีอายุมากกว่า 8 ปี หรือให้นมมากกว่าระยะให้นมที่ 6 ออกจากฝูง เนื่องจากให้ผลผลิตน้ำนมลดลง
5. เกษตรกรควรควบคุมให้ฝูงโคมีระยะห่างของการให้ลูก ประมาณ 370-418 วัน เพราะทำให้ฝูงโคมีสมรรถภาพการผลิตและการสืบพันธุ์ที่ดีที่สุด